Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Anden Udvidede Afdeling)

25. september 2024*

»Det indre marked – repræsentation ved EUIPO – opførelse på listen over godkendte mødeberettigede – afslag på ansøgningen – ansøger, der ikke er statsborger i en EØS-medlemsstat – dispensation fra statsborgerskabskravet – artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning (EU) 2017/1001 – begrebet højt kvalificeret medarbejder – retssikkerhedsprincippet – ret til at blive hørt – omgørelse – Rettens manglende kompetence«

I sag T-727/20 RENV,

Nigar Kirimova, München (Tyskland), ved advokaterne A. Parassina og A. García López,

sagsøger,

mod

Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO) ved A. Söder, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

har

RETTEN (Anden Udvidede Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Marcoulli (refererende dommer), og dommerne V. Tomljenović, R. Norkus, W. Valasidis og L. Spangsberg Grønfeldt,

justitssekretær: fuldmægtig I. Kurme,

på grundlag af den skriftlige forhandling

under henvisning til kendelse af 21. april 2023, Kirimova mod EUIPO (C-306/22 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2023:338),

efter retsmødet den 23. februar 2024,

afsagt følgende

* Processprog: engelsk.

Dom

1 Med sit søgsmål anlagt i henhold til artikel 263 TEUF har sagsøgeren, Nigar Kirimova, nedlagt påstand om annullation af afgørelse ER 93419-2020 truffet af den administrerende direktør for Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO) den 30. september 2020 vedrørende den ansøgning om dispensation, som hun har indgivet i henhold til artikel 120, stk. 4, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 af 14. juni 2017 om EU-varemærker (EUT 2017, L 154, s. 1) (herefter »den anfægtede afgørelse«).

Tvistens baggrund

2 Den 10. oktober 2019 indgav sagsøgeren en ansøgning til EUIPO om at blive opført på EUIPO's liste over godkendte mødeberettigede i henhold til artikel 120 i forordning 2017/1001. Da hun var statsborger i Republikken Aserbajdsjan, ansøgte hun samtidig i medfør af artikel 120, stk. 4, litra b), om dispensation fra kravet om at være statsborger i en af medlemsstaterne i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) som fastsat i denne forordnings artikel 120, stk. 2, litra a).

3 Ved skrivelse af 30. januar 2020 meddelte EUIPO sagsøgeren, at hendes dispensationsansøgning blev afvist.

4 Ved skrivelser af 9. og 13. marts 2020, der i det væsentlige har samme indhold, indgav sagsøgeren sine bemærkninger til EUIPO's skrivelse af 30. januar 2020.

5 Den 30. september 2020 afslog EUIPO's administrerende direktør ved den anfægtede afgørelse sagsøgerens dispensationsansøgning.

Parternes påstande

6 Sagsøgeren har i det væsentlige nedlagt følgende påstande:

– Den anfægtede afgørelse annulleres.

– EUIPO pålægges at give sagsøgeren dispensation fra statsborgerskabskravet.

– EUIPO pålægges at opføre sagsøgeren på listen over godkendte mødeberettigede.

– EUIPO tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

7 EUIPO har nedlagt følgende påstande:

– Frifindelse.

– Sagsøgeren tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Retlige bemærkninger

Om sagsøgerens anden og tredje påstand

8 EUIPO har gjort gældende, at Retten ikke har kompetence til at give Den Europæiske Unions institutioner eller organer påbud, og at sagsøgerens anden og tredje påstand derfor skal afvises. EUIPO har tilføjet, at Retten ikke har kompetence til at omgøre den anfægtede afgørelse, eftersom en sådan beføjelse kun foreligger i forhold til appelkamrenes afgørelser. Ifølge EUIPO giver den gældende lovgivningsmæssige ramme ikke mulighed for at påklage en afgørelse såsom den anfægtede afgørelse til et appelkammer.

9 Sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at hun har nedlagt påstand om, at Retten skal omgøre den anfægtede afgørelse, og at Retten har kompetence til at omgøre EUIPO's afgørelser i henhold til artikel 72 i forordning 2017/1001, hvilken bestemmelse finder analog anvendelse i den foreliggende sag, således som det var tilfældet i den sag, der gav anledning til dom af 13. juli 2017, Rosenich mod EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487). Hvis Retten således konkluderer, at den anfægtede afgørelse skal annulleres, skal den omgøre den. Dette følger ligeledes af artikel 103 i forordning 2017/1001. Endvidere har den administrerende direktør tilsidesat en »væsentlig formforskrift« ved at nægte hende muligheden for at indgive en klage over den anfægtede afgørelse til et appelkammer ved EUIPO.

10 I stævningen har sagsøgeren med den anden og den tredje påstand nedlagt påstand for Retten om, at »EUIPO pålægges« at give sagsøgeren dispensation fra statsborgerskabskravet og opføre hende på listen over godkendte mødeberettigede. I replikken og i bemærkningerne efter hjemvisningen har sagsøgeren med de samme påstande nedlagt påstand om, at Retten skal »omgøre den [anfægtede] afgørelse«, således at sagsøgeren gives dispensation fra statsborgerskabskravet, og EUIPO pålægges at opføre hende på listen over godkendte mødeberettigede. Uanset om sagsøgeren herved har ændret rækkevidden af disse påstande, og om en sådan ændring er tilladt i den foreliggende sag, er det tilstrækkeligt at bemærke, at disse påstande i begge tilfælde skal afvises med den begrundelse, at Retten ikke har kompetence til at behandle dem.

11 For så vidt som Retten med de nævnte påstande skal anses for være blevet anmodet om at pålægge EUIPO at træffe visse foranstaltninger, skal det for det første bemærkes, at Retten i forbindelse med legalitetskontrollen i henhold til artikel 263 TEUF ikke har kompetence til at rette påbud til Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer, uanset om sådanne påbud vedrører den nærmere opfyldelse af Rettens domme, selv når de vedrører den nærmere opfyldelse af afsagte domme (jf. kendelse af 26.10.1995, Pevasa og Inpesca mod Kommissionen, C-199/94 P og C-200/94 P, EU:C:1995:360, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis). I henhold til artikel 266 TEUF har den institution eller det organ, kontor eller agentur, fra hvilken den pågældende retsakt hidrører, pligt til at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

12 For så vidt som Retten med de nævnte påstande skal anses for være blevet anmodet at omgøre den anfægtede afgørelse, skal det for det andet bemærkes, at Retten ikke har kompetence til at omgøre en afgørelse truffet af den administrerende direktør, såsom en afgørelse truffet af vedkommende i henhold til artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001.

13 Ganske vist bestemmer artikel 72, stk. 3, i forordning 2017/1001, at »Retten har kompetence til at annullere eller omgøre den indklagede afgørelse«. Det skal dog bemærkes, at denne bestemmelse kun vedrører klager over afgørelser truffet af appelkamrene og ikke klager over afgørelser truffet af

den administrerende direktør. En sådan fortolkning følger af ordlyden af den nævnte forordnings artikel 72, der i henhold til dens stk. 1 kun vedrører »[a]ppelkamrenes afgørelser om klager«, og af opbygningen af denne forordnings kapitel VII (artikel 66-73), der udelukkende vedrører fremgangsmåden ved appel til appelkamrene og udfaldet af disse sager. Den nævnte forordnings artikel 72, stk. 3, kan dermed ikke fortolkes således, at den tillægger Retten kompetence til at omgøre den administrerende direktørs afgørelse.

14 Sagsøgerens argumenter, der er udledt af dom af 13. juli 2017, Rosenich mod EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487), og af artikel 103, stk. 1, første punktum, i forordning 2017/1001, kan ikke føre til en anden fortolkning.

15 Dels var genstanden for den sag, der gav anledning til dom af 13. juli 2017, Rosenich mod EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487), et annullationssøgsmål til prøvelse af en afgørelse truffet af et appelkammer om afslag på opførelse af en fysisk person på listen over godkendte mødeberettigede med den begrundelse, at vedkommende ikke opfyldte kravet i artikel 93, stk. 2, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EU-varemærker (EUT 2009, L 78, s. 1) [nu artikel 120, stk. 2, litra b), i forordning 2017/1001]. Genstanden for den foreliggende sag er derimod et annullationssøgsmål til prøvelse af en afgørelse truffet af den administrerende direktør om afslag på at give sagsøgeren dispensation fra det krav, der er fastsat i artikel 120, stk. 2, litra a), i forordning 2017/1001, hvilken afgørelse er truffet i henhold til stk. 4, litra b), i samme artikel, der udtrykkeligt giver den administrerende direktør beføjelse til at træffe en sådan afgørelse. Den af Retten omgjorte afgørelse i den sag, som sagsøgeren har påberåbt sig, var således en afgørelse truffet af et appelkammer, mens den anfægtede afgørelse er en afgørelse truffet af den administrerende direktør, hvilket understøtter den fortolkning, der er anlagt i præmis 13 ovenfor.

16 I modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende, har sagsøgeren i øvrigt ikke mulighed for at indgive en klage over den anfægtede afgørelse til et appelkammer. I henhold til artikel 66, stk. 1, i forordning 2017/1001, sammenholdt med samme forordnings artikel 159, litra a)-d) og f), er det nemlig kun de afgørelser, der træffes af undersøgerne, indsigelsesafdelingerne, den instans, der er ansvarlig for registret, annullationsafdelingerne og i givet fald enhver anden person eller enhed, der er udpeget af den administrerende direktør til dette formål, der kan påklages til et appelkammer. Det følger ligeledes af denne forordnings artikel 165, stk. 1, sammenholdt med samme forordnings artikel 160-164, at appelkamrene har til opgave at træffe afgørelse om klager over afgørelser, der er truffet af undersøgerne, indsigelsesafdelingerne, den instans, der er ansvarlig for registret, annullationsafdelingerne og i givet fald enhver anden tjenestemand eller anden enhed, der er udpeget til dette formål af den administrerende direktør. Det følger således af disse bestemmelser, at den administrerende direktørs afgørelser ikke kan indbringes for appelkamrene, og at appelkamrene ikke har kompetence til at træffe afgørelse om klager over sådanne afgørelser. Denne konstatering modsiges ikke af omstændighederne i den sag, der gav anledning til dom af 13. juli 2017, Rosenich mod EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487), eftersom den afgørelse fra appelkammeret, der i den nævnte sag blev anfægtet for Retten, ikke vedrørte en klage over en afgørelse truffet af den administrerende direktør, men, som det fremgår af denne doms præmis 14, en klage over en afgørelse truffet af »direktøren for afdelingen »Støtte til kerneaktiviteter« ved EUIPO i sin egenskab af medlem af afdelingen for administration af varemærker, design og juridiske spørgsmål«.

17 Dels regulerer artikel 103 i forordning 2017/1001 tilbagekaldelsen af EUIPO's afgørelser, og dens stk. 1, første punktum, bestemmer, at »[h]vis [EUIPO] har foretaget en indførelse i registret eller truffet en afgørelse, der indeholder en åbenlys fejl, der kan tilskrives [EUIPO], sørger [EUIPO] for

at annullere indførelsen eller tilbagekalde afgørelsen«. Det skal fastslås, at den nævnte bestemmelse ikke vedrører Rettens beføjelse til at omgøre en afgørelse, og at den derfor ikke tillægger Retten kompetence til at omgøre den administrerende direktørs afgørelse.

18 Følgelig skal sagsøgerens anden og tredje påstand forkastes, eftersom Retten ikke har kompetence til at træffe afgørelse herom.

Om realiteten

19 Sagsøgeren har til støtte for søgsmålet fremsat fem anbringender vedrørende for det første en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, for det andet en tilsidesættelse af artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001, for det tredje en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik, for det fjerde en tilsidesættelse af retten til at blive hørt og for det femte en ukorrekt bedømmelse af beviserne.

20 I den foreliggende sag finder Retten det hensigtsmæssigt først at undersøge det andet anbringende.

Det andet anbringende vedrørende en tilsidesættelse af artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001

21 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at den administrerende direktør har tilsidesat artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 ved i den anfægtede afgørelse at have fortolket og anvendt den nævnte bestemmelse fejlagtigt. For det første er kravet om, at der skal være opnået erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten, i strid med Unionens grundlæggende principper. Et sådant krav er endvidere diskriminerende og urimeligt i forhold til formålet med bestemmelsen, eftersom erfaring fra forskellige medlemsstater bør tillægges samme værdi. Endelig gør den administrerende direktørs tilgang den nævnte forordnings artikel 120, stk. 2, litra c), indholdsløs, idet bestemmelsens anden del giver mulighed for at opnå bemyndigelse uden at have udøvet det pågældende erhverv.

22 EUIPO har heroverfor indledningsvis anført, at den omstændighed, at en person har de faglige kvalifikationer som omhandlet i artikel 120, stk. 2, litra c), i forordning 2017/1001, ikke betyder, at vedkommende er »højt kvalificeret« som omhandlet i samme forordnings artikel 120, stk. 4, litra b). EUIPO er dernæst af den opfattelse, at kravet om erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten ikke begrænser den frie udveksling af tjenesteydelser, eftersom ansøgeren ikke skal udøve virksomhed fra dette område, men støtte sig på vedkommendes nationale bemyndigelse som omhandlet i artikel 120, stk. 2, litra c), i forordning 2017/1001. I det foreliggende tilfælde har sagsøgeren imidlertid ikke godtgjort, at hun støttede sig på sin irske bemyndigelse, eller at hun havde anvendt den. Endvidere er EUIPO af den opfattelse, at eftersom reglerne for at opnå bemyndigelse ikke er ensartede inden for EØS, er den administrerende direktørs tilgang medvirkende til at sikre, at ansøgerne er højt kvalificerede. Endelig er der i det foreliggende tilfælde, uanset om den administrerende direktørs tilgang er ukorrekt, ikke ført bevis for erhvervserfaring med henblik på at godtgøre høje kvalifikationer.

23 For så vidt som dette anbringende rejser spørgsmålet om, hvorvidt den administrerende direktør har tilsidesat artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001, skal det indledningsvis bemærkes, at denne bestemmelse indgår i forordningens kapitel IX, der indeholder »bestemmelser om sagsbehandlingen«, og nærmere bestemt i afdeling 4, der vedrører »repræsentation«.

24 I sidstnævnte henseende kan repræsentationen af fysiske eller juridiske personer ved EUIPO i overensstemmelse med artikel 120, stk. 1, litra a) og b), i forordning 2017/1001 udelukkende varetages af en advokat med bestalling eller af personer, der er godkendt til at give møde i henhold til en af EUIPO ført liste.

25 Betingelserne for at blive opført på den liste over godkendte mødeberettigede, som EUIPO fører, er fastsat i samme artikels stk. 2, litra a), b) og c). Der er tale om tre kumulative krav. Således kan enhver fysisk person opføres, som for det første er statsborger i en EØS-medlemsstat (herefter »statsborgerskabskravet«), for det andet har sit forretningssted eller ansættelsessted i en EØS-medlemsstat (herefter »kravet om forretningssted eller ansættelsessted«) og for det tredje er bemyndiget til at repræsentere fysiske eller juridiske personer i varemærkesager ved Benelux-kontoret for intellektuel ejendomsret eller ved det centrale kontor for industriel ejendomsret i en EØS-medlemsstat (herefter »bemyndigelseskravet«).

26 Samme artikels stk. 4 bestemmer, at EUIPO's administrerende direktør kan give dispensation fra det første og det tredje af de nævnte krav. Hvad nærmere bestemt angår statsborgerskabskravet bestemmer artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 – der er den bestemmelse, som sagsøgeren i det foreliggende tilfælde har påberåbt sig en tilsidesættelse af – at den administrerende direktør »kan give« dispensation »i tilfælde af højt kvalificerede medarbejdere«, forudsat at de to øvrige krav er opfyldt. Hvad i øvrigt angår bemyndigelseskravet kan den administrerende direktør i henhold til nævnte forordnings artikel 120, stk. 4, litra a), når det kræves, at ansøgeren »i mindst fem år regelmæssigt [har] optrådt [i varemærkesager]«, indrømme dispensation fra denne regelmæssige udøvelse, »såfremt ansøgeren godtgør, at vedkommende ad anden vej har erhvervet de nødvendige kvalifikationer«.

27 Det skal derfor afgøres, om en anerkendelse af status som »højt kvalificeret medarbejder« i henhold til artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 kræver en betydelig erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten som anført af den administrerende direktør i den anfægtede afgørelses punkt 21.

28 I denne henseende skal det indledningsvis bemærkes, at hverken forordning 2017/1001, Kommissionens delegerede forordning (EU) 2018/625 af 5. marts 2018 om supplerende regler til forordning 2017/1001 og om ophævelse af delegeret forordning (EU) 2017/1430 (EUT 2018, L 104, s. 1) eller Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2018/626 af 5. marts 2018 om gennemførelsesbestemmelser til visse bestemmelser i forordning 2017/1001 og om ophævelse af gennemførelsesforordning (EU) 2017/1431 (EUT 2018, L 104, s. 37) definerer begrebet »højt kvalificeret medarbejder«. Der fremgår i øvrigt heller ikke nogen definition af dette begreb i den tidligere forordning nr. 207/2009, i hvilken det pågældende begreb blev indført i forordningens artikel 93, stk. 4, litra b), ved artikel 1, nr. 87), litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2424 af 16. december 2015 om ændring af forordning nr. 207/2009 og Kommissionens forordning (EF) nr. 2868/95 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 40/94 om EF-varemærker og om ophævelse af Kommissionens forordning (EF) nr. 2869/95 om de gebyrer, der skal betales til Harmoniseringskontoret for det Indre Marked (Varemærker og Mønstre) (EUT 2015, L 341, s. 21).

29 I en sådan situation skal der ved fortolkningen af et EU-retligt begreb imidlertid ikke alene tages hensyn til ordlyden af den bestemmelse, hvori begrebet er nævnt, men ligeledes til den sammenhæng, hvori det indgår, og de formål, der forfølges med den lovgivning, den er en del af (dom af 24.11.2011, Circul Globus Bucureşti, C-283/10, EU:C:2011:772, præmis 32).

30 Hvad angår den pågældende bestemmelses ordlyd og den sammenhæng, den indgår i, skal det for det første bemærkes, at begrebet »højt kvalificeret medarbejder« består af tre ord. I den sædvanlige betydning af disse ord betegner ordet »medarbejder« en fagperson eller en specialist, adjektivet »kvalificeret« indebærer, at den pågældende person besidder egenskaber, kompetencer, færdigheder eller kundskaber til at foretage sig noget, og adverbiet »højt« betegner det særligt høje niveau af den pågældende kvalifikation. Samlet set synes det nævnte begreb således at omhandle en specialist med de egnede egenskaber, kompetencer, færdigheder eller kundskaber, hvilket i det foreliggende tilfælde, henset til den sammenhæng, begrebet indgår i, vil sige på varemærkeområdet.

31 Ud fra en ordlydsfortolkning synes begrebet »højt kvalificeret medarbejder« således ikke som sådan at indebære en begrænsning med hensyn til, hvordan den pågældende specialist har opnået egenskaber, kompetencer, færdigheder eller kundskab på varemærkeområdet, navnlig ikke med hensyn til et bestemt sted eller en given aktivitetstype.

32 Det skal for det andet bemærkes, at det fremgår af den nævnte bestemmelse, at de to andre krav, der er fastsat i artikel 120, stk. 2, litra b) og c), i forordning 2017/1001, dvs. kravet om forretningssted eller ansættelsessted og bemyndigelseskravet, under alle omstændigheder skal være opfyldt, for at der kan gives dispensation fra statsborgerskabskravet. Denne præcisering i den omhandlede bestemmelse fremhæver således ikke blot den kumulative karakter af de tre krav, der er fastsat i artikel 120, stk. 2, i forordning 2017/1001, men også deres selvstændige karakter.

33 Bemyndigelseskravet skal nemlig i henhold til bestemmelserne i artikel 120, stk. 2, litra c), i forordning 2017/1001 opfyldes af såvel fysiske personer, der er statsborgere i en EØS-medlemsstat, og som således opfylder statsborgerskabskravet, som fysiske personer, der ikke er statsborgere i en EØS-medlemsstat, og som ansøger om dispensation fra statsborgerskabskravet med henvisning til deres status som »højt kvalificerede medarbejdere«.

34 Det følger således af ordlyden af den omhandlede bestemmelse og af den sammenhæng, hvori den indgår, at status som »højt kvalificeret medarbejdere« er uafhængig og supplerende i forhold til bemyndigelseskravet samt uden forbindelse med de betingelser, der kræves for at opfylde det nævnte krav (eller for at opnå dispensation fra nævnte krav), eller nærmere bestemt med den medlemsstat, hvor den omhandlede bemyndigelse er opnået i overensstemmelse med dens nationale lovgivning. De særligt høje egenskaber, kompetencer, færdigheder eller kundskaber vedrørende varemærker, der gør det muligt at påvise status som »højt kvalificeret medarbejdere«, kan således være erhvervet af en person, der ikke er EØS-statsborger, såvel i en EØS-medlemsstat som i et tredjeland før eller efter opnåelsen af den nationale tilladelse i EØS som omhandlet i artikel 120, stk. 2, litra c), i forordning 2017/1001.

35 Hvad angår de formål, der forfølges med den lovgivning, som den omhandlede bestemmelse udgør en del af, fremgår det af 43. betragtning til forordning 2017/1001, at reglerne om repræsentation ved EUIPO skal sikre en gnidningsløs og effektiv drift af EU-varemærkesystemet. På samme måde anføres det i 18. betragtning til delegeret forordning 2018/625, at de nævnte bestemmelser skal sikre en gnidningsløs og effektiv drift af EU-varemærkesystemet.

36 Forfølgelsen af sådanne formål på området for repræsentation inden for rammerne af EU-varemærkesystemet forudsætter imidlertid ikke, at status som »højt kvalificeret medarbejder« er betinget af en vis erhvervserfaring i en given medlemsstat eller tilknytning til en given medlemsstat.

37 Med hensyn til de formål, der forfølges med reglerne om repræsentation, forekommer det derimod uden betydning, om de særligt høje egenskaber, kompetencer, færdigheder eller kundskaber vedrørende varemærker, som de specialister, der ansøger om dispensation, har erhvervet, er erhvervet i en given medlemsstat frem for i en anden medlemsstat eller endog i et tredjeland, eftersom en ansøger, der ikke er statsborger i en EØS-medlemsstat, under alle omstændigheder også skal opfylde kravet om forretningssted eller ansættelsessted og bemyndigelseskravet, som på deres side kræver en tilknytning til en EØS-medlemsstat.

38 Det følger af det ovenstående, at det krav, hvorefter der skal være opnået erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten, som den administrerende direktør har anvendt i den anfægtede afgørelse, er udtryk for en alt for restriktiv og fejlagtig fortolkning af begrebet »højt kvalificeret medarbejder« som omhandlet i artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001, idet der herved opstilles en nødvendig overensstemmelse mellem dette begreb og den i samme forordnings artikel 120, stk. 2, litra c), omhandlede bemyndigelsesmedlemsstat. En sådan fortolkning er ikke i overensstemmelse med rækkevidden af det nævnte begreb, således som denne rækkevidde fremgår af bestemmelsens ordlyd, af den sammenhæng, som bestemmelsen indgår i, og af formålet med bestemmelsen. Ingen af disse fortolkningskriterier gør det nemlig muligt at udlede, at status som »højt kvalificeret medarbejder« nødvendigvis kræver, at der skal være opnået en – endog indgående – erhvervserfaring i den medlemsstat, hvor bemyndigelsen er givet.

39 Idet den administrerende direktør har tilsidesat artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 ved at fortolke begrebet »højt kvalificeret medarbejder« alt for restriktivt og fejlagtigt, skal det andet anbringende tages til følge.

40 Det skal imidlertid bemærkes, at den anfægtede afgørelse, således som EUIPO har anført for Retten, ikke udelukkende er støttet på en angivelig manglende erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten, således som det er anført i den nævnte afgørelses punkt 21. Som det fremgår af denne afgørelses punkt 20 og 22, er den nemlig ligeledes støttet på den antagelse, at standarden af de af sagsøgeren fremlagte beviser samlet set er for lav, og at disse beviser ikke gør det muligt at fastslå, at hun er »højt« kvalificeret, selv om den administrerende direktør anerkender, at hun er en kvalificeret medarbejder. Den anfægtede afgørelse er således i det væsentlige støttet på to særskilte og selvstændige grunde, der for det første vedrører stedet for erhvervserfaringen og for det andet det faglige kvalifikationsniveau, der fremgår af beviserne. Det følger heraf, at den administrerende direktørs tilsidesættelse af artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 for så vidt angår stedet for erhvervserfaringen ikke i sig selv kan føre til, at det fastslås, at denne afgørelse i sin helhed er ulovlig, idet den pågældende tilsidesættelse ikke påvirker grundlaget for den anfægtede afgørelse, der vedrører de faglige kvalifikationers niveau.

41 Retten finder det derfor hensigtsmæssigt at undersøge det første anbringende.

Det første anbringende om tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet

42 Sagsøgeren har gjort gældende, at den administrerende direktør har tilsidesat retssikkerhedsprincippet ved med tilbagevirkende kraft på sagsøgerens dispensationsansøgning at anvende de retningslinjer for EUIPO's sagsbehandling fra 2020, der er omhandlet i artikel 153, stk. 1, litra l), i forordning 2017/1001 (herefter »EUIPO's retningslinjer«) og ikke var trådt i kraft på tidspunktet for denne ansøgning. Sagsøgerens svar af 9. og 13. marts 2020 udgjorde ikke en ny ansøgning, idet sagsøgerens eneste ansøgning var ansøgningen af 10. oktober 2019. De af EUIPO's retningslinjer, der fandt anvendelse, var derfor dem, der var i kraft på tidspunktet for den

pågældende ansøgning, dvs. retningslinjerne fra 2017, hvorefter der ikke var krav om erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten. Det er således ikke korrekt at hævde, at EUIPO's retningslinjer fra 2020 blot indeholder yderligere detaljer sammenlignet med retningslinjerne fra 2017, og at de ikke har ændret fortolkningen af lovkravene, eftersom den administrerende direktør har anvendt en tilgang, der ikke er afspejlet i lovgivningen.

43 EUIPO har heroverfor anført, at det ikke anså sagsøgerens svar af 9. og 13. marts 2020 for at være en ny ansøgning. EUIPO har fremhævet, at kravet om at være en »højt kvalificeret medarbejder« blev »indført i [forordning 2017/1001] ved sidste lovreform i 2017«, hvorved »[l]ovgiver dermed indførte et strengere kriterium« for at kunne give dispensation fra statsborgerskabskravet sammenlignet med forordning nr. 207/2009, der alene henviser til »særlige omstændigheder«. EUIPO's retningslinjer fra 2020 begrænser sig til at fastsætte yderligere detaljer og ændrer ikke lovkravene. EUIPO har anført, at alle samtlige ansøgninger, der er indgivet i henhold til forordning 2017/1001, er blevet behandlet ens. Endelig har EUIPO anført, at det påhvilede sagsøgeren at kontakte EUIPO i tilfælde af tvivl med hensyn til, hvilke dokumenter hun skulle fremlægge.

– *Indledende bemærkninger om de gældende retsprincipper*

44 Retssikkerhedsprincippet, der er en af EU-rettens almindelige grundsætninger, og som hænger sammen med princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, kræver, at retsreglerne er klare, præcise og forudsigelige i deres retsvirkninger, således at de berørte kan orientere sig i situationer og retsforhold, der henhører under EU-retten (dom af 8.12.2011, France Télécom mod Kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, præmis 100, og af 9.10.2014, Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, præmis 28).

45 Retssikkerhedsprincippet indebærer ikke et krav om, at der ikke foretages lovændringer. En borger kan således ikke nære en berettiget forventning om, at der slet ikke vil blive foretaget ændringer af disse regler, men alene anfægte de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af en sådan ændring (dom af 7.6.2005, VEMW m.fl., C-17/03, EU:C:2005:362, præmis 81).

46 Hvad nærmere bestemt angår den tidsmæssige anvendelse af retsregler følger det i sidstnævnte henseende af fast retspraksis, at selv om retsgrundlaget for en retsakt og de gældende procedureregler skal være i kraft på tidspunktet for vedtagelsen af den pågældende retsakt, kræver overholdelsen af principperne for den tidsmæssige anvendelse af retsregler, retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, at de materielle bestemmelser, som er i kraft på tidspunktet for de omhandlede faktiske omstændigheder, anvendes, selv om disse bestemmelser ikke længere er i kraft på det tidspunkt, hvor EU-institutionen vedtager den pågældende retsakt (jf. i denne retning dom af 14.6.2016, Kommissionen mod McBride m.fl., C-361/14 P, EU:C:2016:434, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis, og af 15.3.2018, Deichmann, C-256/16, EU:C:2018:187, præmis 76).

47 Hvad angår EUIPO's retningslinjer fremgår det af den indledende del, at der er tale om et dokument, der er vedtaget ved afgørelse truffet af den administrerende direktør, og som har til formål at afspejle EUIPO's praksis i varemærkesager ved at kodificere den. Det fremgår af den administrerende direktørs afgørelser om vedtagelse af EUIPO's retningslinjer, at de er vedtaget i henhold til artikel 157, stk. 4, litra a), i forordning 2017/1001, der giver den administrerende direktør beføjelse til at »træffe alle de fornødne foranstaltninger til at sikre, at [EUIPO] fungerer hensigtsmæssigt, herunder vedtagelse af interne administrative instrukser og bekendtgørelse af meddelelser«, og samme forordnings artikel 153, stk. 1, litra l), som udtrykkeligt bestemmer, at EUIPO's administrationsråd »skal høres inden [EUIPO's] vedtagelse af retningslinjerne«. De

nævnte afgørelser offentliggøres desuden i EUIPO's meddelelsesblad som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 116, stk. 1, litra b), og fastsætter datoen for ikrafttrædelsen af EUIPO's retningslinjer.

48 Det fremgår af retspraksis, at EUIPO's retningslinjer, selv om de ikke er bindende, udgør en referencekilde for EUIPO's praksis. Disse retningslinjer udgør en kodificering af adfærdsnormer, som EUIPO selv har fastsat, og som med forbehold for retningslinjernes overensstemmelse med trinhøjere retsregler udgør en selvpålagt begrænsning for EUIPO, for så vidt som det påhviler sidstnævnte at overholde de regler, som det har pålagt sig selv (jf. dom af 8.6.2022, Muschaweck mod EUIPO – Conze (UM), T-293/21, EU:T:2022:345, præmis 38 og 39 og den deri nævnte retspraksis).

49 Det skal i sidstnævnte henseende bemærkes, at Domstolen i en dom vedrørende interne foranstaltninger vedtaget af et EU-organ allerede har fastslået, at selv om de ikke kan kvalificeres som »retsregler«, som administrationen under alle omstændigheder er forpligtet til at overholde, indeholder de dog vejledende adfærdsregler for den praksis, der skal følges, og som administrationen ikke i givet fald kan fravige uden at angive grunde, som er forenelige med ligebehandlingsprincippet. Den nævnte institution har med vedtagelsen af sådanne vejledende regler og med offentliggørelsen heraf, hvorved det tilkendegives, at den fremover vil anvende dem på de af reglerne omhandlede tilfælde, pålagt sig selv en begrænsning i udøvelsen af sit skøn og kan ikke fravige disse regler uden i givet fald at blive mødt med en sanktion for en tilsidesættelse af almindelige retsgrundsætninger, såsom ligebehandlingsprincippet eller princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (jf. i denne retning dom af 28.6.2005, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 209 og 211).

50 Det følger af det ovenstående, at det i et tilfælde som det foreliggende tilkommer den administrerende direktør at overholde de adfærdsregler i EUIPO's retningslinjer, der eventuelt kan være relevante for anvendelsen af artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 og med henblik herpå i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet at overholde de principper, der regulerer den tidsmæssige anvendelse af disse adfærdsregler. Eftersom adfærdsregler såsom dem, der fremgår af EUIPO's retningslinjer, selv om de ikke er bindende, kan bidrage til at sikre gennemsigtigheden, forudsigeligheden og retssikkerheden i EUIPO's handlinger (jf. analogt dom af 7.3.2002, Italien mod Kommissionen, C-310/99, EU:C:2002:143, præmis 52, og af 12.2.2014, Beco mod Kommissionen, T-81/12, EU:T:2014:71, præmis 70), kan det ikke tillades, at de anvendes i strid med almindelige retsgrundsætninger, såsom netop retssikkerhedsprincippet, og særligt for så vidt angår deres tidsmæssige anvendelse.

51 I overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i præmis 49 ovenfor, kan det ganske vist ikke udelukkes, at den administrerende direktør i et konkret tilfælde kan fravige de nævnte adfærdsregler ved at give en begrundelse, der tager hensyn til ligebehandlingsprincippet. Eftersom disse adfærdsregler udelukkende begrænser den institution, der har vedtaget dem, kan de heller ikke i et konkret tilfælde forhindre en ansøger i at påvise sin status som »højt kvalificeret medarbejder« på grundlag af andre forhold end dem, der eventuelt fremgår af den administrerende direktørs praksis som fastsat i EUIPO's retningslinjer.

52 Det er således i lyset af disse principper, at det skal undersøges, om den administrerende direktør i den anfægtede afgørelse i strid med retssikkerhedsprincippet dels fastsatte en fejlagtig dato for sagsøgerens dispensationsansøgning, dels på den omhandlede ansøgning anvendte de af EUIPO's retningslinjer, der ikke var i kraft på den nævnte dato, fejlagtigt.

– *Princippernes anvendelse på det foreliggende tilfælde*

53 Hvad for det første angår den dato, hvor sagsøgeren indgav sin dispensationsansøgning, fremgår det af den anfægtede afgørelses punkt 1, at den administrerende direktør fandt, at sagsøgeren havde indgivet en fuldstændig dispensationsansøgning den 9. marts 2020. Det fremgår navnlig af den anfægtede afgørelses punkt 4, at sagsøgeren ifølge den administrerende direktør efter EUIPO's skrivelse af 30. januar 2020, der var et svar på den dispensationsansøgning, der oprindeligt blev indgivet den 10. oktober 2019, indgav en »ny ansøgning« den 9. marts 2020, og at sidstnævnte derfor var datoen for ansøgningen.

54 Det må imidlertid konstateres, at de nævnte proceduremæssige oplysninger i den anfægtede afgørelse er delvist ukorrekte. Det fremgår nemlig af de for Retten fremlagte dokumenter, at sagsøgeren indgav sin dispensationsansøgning den 10. oktober 2019, og at hun ved sine skrivelser af 9. og 13. marts 2020 ikke fremsatte en ny dispensationsansøgning, men alene besvarede EUIPO's skrivelse af 30. januar 2020. Den eneste dispensationsansøgning, som sagsøgeren har indgivet, er således ansøgningen af 10. oktober 2019, og beviserne til støtte for denne ansøgning blev fremlagt såvel som bilag til denne ansøgning som bilag til skrivelserne af 9. og 13. marts 2020.

55 Det følger heraf, og således som sagsøgeren med rette har gjort gældende, at det var med urette, at den administrerende direktør fastslog, at hendes dispensationsansøgning blev indgivet den 9. marts 2020, idet den blev indgivet den 10. oktober 2019.

56 Hvad for det andet angår de af EUIPO's retningslinjer, der finder anvendelse på sagsøgerens ansøgning, skal følgende bemærkes.

57 Det skal for det første bemærkes, at på tidspunktet for indgivelsen af den nævnte ansøgning den 10. oktober 2019 havde EUIPO's retningslinjer fra 2017, der blev vedtaget den 22. september 2017, været i kraft siden den 1. oktober 2017, hvilket også er den dato, fra hvilken forordning 2017/1001 finder anvendelse i henhold til dens artikel 212, stk. 2. EUIPO's retningslinjer fra 2020 blev derimod vedtaget af den administrerende direktør den 12. december 2019 og trådte i kraft den 1. februar 2020. Sidstnævnte retningslinjer var således i kraft, da den anfægtede afgørelse blev vedtaget af den administrerende direktør den 20. september 2020.

58 Det skal for det andet bemærkes, at angivelserne i EUIPO's retningslinjer fra 2017 og i retningslinjerne fra 2020 om den administrerende direktørs praksis vedrørende vurderingen af ansøgninger om dispensation fra statsborgerskabskravet i medfør af artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 er væsentligt forskellige.

59 På den ene side begrænser del A, afsnit 5, punkt 2.3.4, i EUIPO's retningslinjer fra 2017 vedrørende dispensation fra statsborgskabskravet sig til at anføre, at den nævnte dispensation kan gives under »visse omstændigheder«.

60 På den anden side præciseres det derimod i del A, afsnit 5, punkt 2.3.4, i EUIPO's retningslinjer fra 2020 efter en gentagelse af, at den nævnte dispensation kan gives under »visse omstændigheder«, at der er tale om »særlige omstændigheder«, der specifikt vedrører dispensation fra statsborgerskabskravet:

»Denne retlige betingelse om, at personen skal være en »højt kvalificeret medarbejder«, forudsætter som minimum og uden at dette nødvendigvis er tilstrækkeligt i sig selv, at ansøgeren godtgør (dokumenterer), at den pågældendes erhvervserfaring:

– er specifikt relateret til varemærkespørgsmål [...]

– specifikt er opnået »ved at optræde som repræsentant« på varemærkeområdet [...]

– kan henføres til en specifik varemærkeportefølje [...]

– er opnået ved at vedkommende har handlet på eget ansvar og ved udøvelse af sine egne beføjelser[…]

– er opnået i den EØS-medlemsstat, hvor ansøgeren på nuværende tidspunkt er bemyndiget i henhold til artikel 120, stk. 2, litra c), i [forordning 2017/1001]

– går ud over den krævede minimumsvarighed på fem år, for så vidt som bemyndigelsen til at repræsentere er baseret på erfaring og ikke på kvalifikationer.

Følgende omstændigheder kan ikke i sig selv anses for at godtgøre, at ansøgeren er en »højt kvalificeret medarbejder«, med henblik på at give dispensation fra kravet om at være EØS-statsborger. Forudsat at ovennævnte krav er opfyldt, kan de imidlertid tages i betragtning i den samlede vurdering af alle relevante elementer:

– erfaring inden for andre områder af intellektuel ejendomsret end varemærker og design [...]

– formelle kvalifikationer [...]

– erfaring erhvervet under tilsyn, med bistand fra tredjemand, som en del af et team osv.[…]

– publikationer, forskning eller artikler i tidsskrifter, som er peer review-godkendt, eller specialiserede værker, bøger, undervisningserfaring på området for intellektuel ejendomsret.«

61 EUIPO's retningslinjer fra 2020 opregner med andre ord seks kumulative minimumskrav til erhvervserfaring, som verificeres af den administrerende direktør i forbindelse med den vurdering, som vedkommende foretager, samt fire omstændigheder, som den administrerende direktør ikke anser for tilstrækkelige i sig selv, men som kan tages i betragtning, hvis minimumskravene er opfyldt.

62 EUIPO's retningslinjer fra 2020 fastsætter således elementer til vurdering af ansøgninger om dispensation fra statsborgerskabskravet, der ikke fremgår af EUIPO's retningslinjer fra 2017, og som derfor fastsætter en ny og mere restriktiv praksis for den administrerende direktør sammenlignet med den, der fremgår af EUIPO's retningslinjer for 2017. Hvad angår EUIPO's argument om, at EUIPO's retningslinjer fra 2020 ikke har ændret den administrerende direktørs praksis, der efter EUIPO's opfattelse forblev identisk med den i tidligere retningslinjer fra 2017

omhandlede praksis, er det tilstrækkeligt at bemærke, at et sådant argument på ingen måde er underbygget, ligesom argumentet om, at de ansøgninger, der blev indgivet i henhold til forordning 2017/1001, alle blev vurderet ens, på ingen måde er underbygget.

63 Det skal derfor fastslås, at de forskellige vejledninger i EUIPO's retningslinjer fra 2017 og 2020 vedrørende den administrerende direktørs praksis i forbindelse med vurderingen af ansøgninger om dispensation fra statsborgerskabskravet kan have en betydelig indvirkning ikke blot på den administrerende direktørs vurdering af en dispensationsansøgning, men ligeledes på et tidligere stadie på indholdet af en sådan ansøgning eller på beslutningen om at indgive denne ansøgning. Med forbehold for en ansøgers mulighed for at godtgøre, at vedkommende har status som »højt kvalificeret medarbejder« på grundlag af andre elementer end dem, der fremgår af disse retningslinjer jf. præmis 51 ovenfor, gør de nævnte angivelser det nemlig muligt for ansøgerne i givet fald at forudse, hvilke elementer der eventuelt vil blive lagt til grund i forbindelse med den administrerende direktørs vurdering af en dispensationsansøgning. I dette perspektiv er der tale om to vidt forskellige rækkevidder for så vidt angår dels en påvisning af, at en person har status som »højt kvalificeret medarbejder« i lyset af »særlige omstændigheder«, der indebærer, at seks kumulative minimumskrav med hensyn til erhvervserfaring som omhandlet i EUIPO's retningslinjer fra 2020 skal være opfyldt, dels en påvisning af samme status i lyset udelukkende af »visse omstændigheder«, der eventuelt er relevante som omhandlet i EUIPO's retningslinjer for 2017.

64 Det skal for det tredje bemærkes, at den administrerende direktør i den anfægtede afgørelses punkt 14 uden udtrykkeligt at fremhæve, hvilke af EUIPO's retningslinjer der fandt anvendelse, udtrykkeligt gentog de krav og omstændigheder, der fremgår af EUIPO's retningslinjer fra 2020 (nævnt i præmis 60 ovenfor), og i afgørelsens punkt 15 anførte, at sagsøgerens ansøgning og beviser skulle undersøges i lyset af disse betragtninger. I den anfægtede afgørelses punkt 20 har den administrerende direktør således anført, at sagsøgeren ikke kunne gives dispensation som omhandlet i forklaringerne i nævnte punkt 14. Endvidere mindede den administrerende direktør i den anfægtede afgørelses punkt 23 om, at punkt 14 i samme afgørelse fastsatte kravene og omstændighederne for at opnå dispensation og anførte, at EUIPO's nye retningslinjer for 2020 ikke har ændret den praksis, der blev anvendt, da EUIPO's retningslinjer for 2017 var i kraft, idet den eneste forskel er, at de nye retningslinjer indeholder yderligere detaljer med henblik på bedre at kunne vejlede såvel ansøgere som EUIPO.

65 Det fremgår således af den anfægtede afgørelse, at den administrerende direktør undersøgte sagsøgerens dispensationsansøgning i lyset af angivelserne i EUIPO's retningslinjer fra 2020.

66 I henhold til den retspraksis, der er nævnt i præmis 44 og 46 ovenfor, er det de adfærdsregler, der var gældende på tidspunktet for de omhandlede faktiske omstændigheder, dvs. på tidspunktet for indgivelsen af dispensationsansøgningen, der skal anvendes ved vurderingen af denne ansøgning, og ikke dem, der var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse. I det foreliggende tilfælde forholder det sig således, at eftersom EUIPO's retningslinjer for 2020 på tidspunktet for indgivelsen af den nævnte ansøgning ikke var trådt i kraft og end ikke var blevet vedtaget, var det retningslinjerne fra 2017, som var i kraft på det gældende tidspunkt. Det er i øvrigt på ingen måde blevet godtgjort, at EUIPO's nye retningslinjer fra 2020 ikke har ændret den praksis for den administrerende direktør, der fandt anvendelse, da EUIPO's retningslinjer fra 2017 var i kraft.

67 Det følger i lyset af de forhold, der er undersøgt i præmis 57-66 ovenfor, at den administrerende direktør i strid med retssikkerhedsprincippet vurderede sagsøgerens dispensationsansøgning i lyset af de adfærdsregler, der fremgår af EUIPO's retningslinjer fra 2020, der ikke var i kraft på tidspunktet for indgivelsen af den nævnte ansøgning, hvilket indebærer, at sagsøgeren ikke var i stand til at forudse, at hendes ansøgning ville blive vurderet i lyset af disse nye og mere restriktive regler sammenlignet med dem, der var indeholdt i EUIPO's retningslinjer fra 2017.

68 Da den administrerende direktør har tilsidesat retssikkerhedsprincippet ved at vurdere den dispensationsansøgning, som sagsøgeren har indgivet i henhold til artikel 120, stk. 4, litra b), i forordning 2017/1001 på grundlag af adfærdsregler, der ikke var i kraft på tidspunktet for indgivelsen af denne ansøgning, skal det første anbringende tages til følge, og den anfægtede afgørelse skal på dette grundlag annulleres.

69 Retten finder det imidlertid hensigtsmæssigt også at undersøge det fjerde anbringende.

Det fjerde anbringende om tilsidesættelse af retten til at blive hørt

70 Sagsøgeren har med henvisning til artikel 94 og 97 i forordning 2017/1001 gjort gældende, at hun som bilag til sin dispensationsansøgning af 10. oktober 2019 havde vedlagt dokumentation for, at hun var en højt kvalificeret medarbejder, og at EUIPO i sit svar af 30. januar 2020 som eneste begrundelse for, at hun ikke blev givet dispensation, har anført, at hun var beskæftiget i en anden medlemsstat (Tyskland) end den, hvori hun var bemyndiget (Irland). Derfor besvarede hun i sine svar af 9. og 13. marts 2020 udelukkende indsigelsen vedrørende »stedet« for hendes beskæftigelse. Sagsøgeren har tilføjet, at hun på eget initiativ har besvaret skrivelsen af 30. januar 2020. I den nævnte skrivelse har EUIPO hævdet, at ansøgningen skulle afvises på grundlag af en enkelt indsigelse vedrørende beskæftigelsesstedet, men ikke gjort nogen anden indsigelse eller stillet noget andet spørgsmål, herunder vedrørende beviset for, at ansøgeren var en højt kvalificeret medarbejder. Sagsøgeren har anført, at hun i sit svar af 9. og 13. marts 2020 begrænsede sig til at svare på, hvad der syntes at være problemet med antageligheden af hendes ansøgning, men at hun, såfremt hun var blevet bedt om at fremlægge detaljerede oplysninger om sine kvalifikationer, ville have fremlagt sådanne oplysninger.

71 EUIPO har heroverfor anført, at sagsøgeren har haft mulighed for at fremsætte bemærkninger og fremlægge beviser, og at disse er blevet taget i betragtning. Henset til, at den anfægtede afgørelse blev truffet på grundlag af sagsøgerens ansøgning og de af hende fremlagte beviser, kan hun endvidere ikke hævde, at hun ikke blev hørt inden vedtagelsen af en afgørelse, som hun selv var ophavsmand til. EUIPO har tilføjet, at det er vanskeligt at forstå, hvad der kan have forhindret sagsøgeren i at fremlægge alle de beviser, der var i hendes besiddelse, med henblik på at påvise, at hun var en højt kvalificeret medarbejder.

– *Indledende bemærkninger om de gældende retsprincipper*

72 Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 97 i forordning 2017/1001, som er påberåbt af sagsøgeren, er uden relevans i forhold til hendes ret til at blive hørt, eftersom den regulerer EUIPO's instansers beføjelse til at foretage bevisoptagelse.

73 I henhold til artikel 94, stk. 1, andet punktum, i forordning 2017/1001 må EUIPO's afgørelser derimod kun støttes på grunde og beviser, som de berørte parter har haft lejlighed til at fremsætte bemærkninger om.

74 Denne bestemmelse udgør en særlig anvendelse af det generelle princip om beskyttelse af retten til forsvar, som i øvrigt er fastsat i artikel 41, stk. 2, litra a), i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, hvorefter personer, hvis interesser påvirkes af offentlige myndigheders afgørelser, skal sættes i stand til effektivt at tilkendegive deres synspunkter (dom af 21.4.2021, Hasbro mod EUIPO – Kreativni Dogadaji (MONOPOLY), T-663/19, EU:T:2021:211, præmis 119).

75 Retten til at blive hørt, der er fastsat i artikel 94 i forordning 2017/1001, udstrækker sig til alle forhold af faktisk eller retlig art, som danner grundlag for afgørelsen, men ikke til det endelige standpunkt, som administrationen agter at indtage (dom af 21.4.2021, MONOPOLY, T-663/19, EU:T:2021:211, præmis 120).

76 Denne ret garanterer enhver muligheden for på en hensigtsmæssig og effektiv måde at tilkendegive sit synspunkt under den administrative procedure, og inden der træffes nogen afgørelse, som kan berøre vedkommendes interesser negativt (dom af 4.4.2019, OZ mod EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, præmis 53).

77 Denne ret skal overholdes uanset arten af den administrative procedure, som har ført til vedtagelsen af en individuel foranstaltning, selv om den gældende lovgivning ikke fastsætter denne ret. Dette er særligt tilfældet, når myndighederne påtænker at træffe en afgørelse som svar på en ansøgning, der er indgivet af en person på eget initiativ (dom af 23.9.2020, UE mod Kommissionen, T-338/19, EU:T:2020:430, præmis 48 og 50).

78 Ifølge retspraksis kan en tilsidesættelse af retten til at blive hørt kun medføre, at den afgørelse, der er truffet efter afslutningen af den administrative procedure, annulleres, hvis det må antages, at proceduren kunne føre til et andet resultat, såfremt den pågældende fejl ikke havde foreligget. I denne henseende kan det ikke pålægges en sagsøger, der har påberåbt sig en tilsidesættelse af sin ret til at blive hørt, at godtgøre, at den pågældende afgørelse ville have fået et andet indhold, men blot, at en sådan mulighed ikke helt kan udelukkes (dom af 18.6.2020, Kommissionen mod RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, præmis 105 og 106, og af 12.7.2023, IFIC Holding mod Kommissionen, T-8/21, EU:T:2023:387, præmis 123 og 124).

79 Bedømmelsen af dette spørgsmål skal desuden foretages ud fra de faktiske omstændigheder og de specifikke retsregler i den konkrete sag (dom af 18.6.2020, Kommissionen mod RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, præmis 107, og af 12.7.2023, IFIC Holding mod Kommissionen, T-8/21, EU:T:2023:387, præmis 125).

– *Sammenfatning af baggrunden*

80 I ansøgningen af 10. oktober 2019 ansøgte sagsøgeren om dispensation fra statsborgerskabskravet, idet hun angav, at hun var en højt kvalificeret medarbejder. Som det fremgår af de krydsede rubrikker i afsnit 2, litra d), g) og h), i ansøgningsskemaet, støttede sagsøgeren sig på sin »erhvervserfaring opnået under tilsyn med bistand fra andre som medlem af et team osv.«, på sine »formelle kvalifikationer« og på sine »publikationer, forskning eller artikler i publikationer eller peer-reviewed tidsskrifter, [sin] egenskab af forfatter, [sin] erfaring inden for undervisning i intellektuel ejendomsret osv.«.

81 Med henblik herpå fremlagde sagsøgeren som bilag til sin dispensationsansøgning tre beviser: et uddrag af sin ansættelseskontrakt, sin kandidateksamen og et uddrag af den tredje udgave af en bog om intellektuel ejendomsret, der blev offentliggjort i 2015.

82 I skrivelsen af 30. januar 2020 anførte EUIPO for det første, at sagsøgeren skulle godtgøre sin erhvervserfaring i den medlemsstat, hvor hun er mødeberettiget, dvs. Irland; for det andet, at hun, bortset fra et certifikat udstedt af det irske patent- og varemærkekontor, hvoraf det fremgår, at hun er mødeberettiget i mærkevaresager, ikke havde fremlagt yderligere dokumentation for, at hun er en højt kvalificeret medarbejder i Irland, da den øvrige dokumentation vedrørte Tyskland og Nederlandene (navnene på de tre lande er alle skrevet med fed skrift), og endelig at dispensationsansøgningen derfor skulle afvises, da den ikke indeholdt den krævede dokumentation. Af skrivelsen fremgår det desuden, at sagsøgeren til enhver tid kan indgive en ny ansøgning, og et uddrag af teksten af EUIPO's fremtidige retningslinjer fra 2020 (herunder den del, der er gengivet i præmis 60 ovenfor) er gengivet til orientering.

83 I sine skrivelser af 9. og 13. marts 2020 gjorde sagsøgeren gældende, at EUIPO's retningslinjer fra 2017 ikke krævede, at erhvervserfaring skulle være opnået i den medlemsstat, hvor der var opnået mødeberettigelse, at EUIPO's nye retningslinjer fra 2020 ikke skulle have været anvendt på sagsøgerens situation, at hun modsatte sig det krav, der fremgår af de sidstnævnte retningslinjer om at have erhvervserfaring i den medlemsstat, hvor der var opnået mødeberettigelse, og at hun ud over EU-retlige varemærkespørgsmål også havde beskæftiget sig med varemærkespørgsmål med tilknytning til Irland.

84 Med henblik herpå fremlagde sagsøgeren som bilag til sin dispensationsanmodning tre beviser: et skærmprint fra registret over irske mødeberettigede i varemærkesager samt bevis for, at hun er optaget i dette register, en skrivelse fra sin tidligere arbejdsgiver og en skrivelse fra en tysk akademisk institution vedrørende hendes mentorvirksomhed.

85 Efter at have undersøgt de beviser, som sagsøgeren havde fremlagt (punkt 17-19), anførte den administrerende direktør i den anfægtede afgørelse indledningsvis, at selv om disse oplysninger samlet set gjorde det muligt at fastslå, at sagsøgeren var en kvalificeret medarbejder, gjorde de det ikke muligt at konkludere, at hun var »højt« kvalificeret (punkt 20). Dernæst anførte den administrerende direktør, at sagsøgeren ikke havde godtgjort en væsentlig erhvervserfaring i Irland, og at de fremlagte beviser under alle omstændigheder ikke gjorde det muligt at fastslå, at hun var højt kvalificeret i Tyskland eller Nederlandene (punkt 21). Endelig anførte den administrerende direktør, at selv om beviserne godtgjorde, at sagsøgeren var mødeberettiget i mærkevaresager ved det irske kontor for intellektuel ejendomsret, påviste de ikke, at sagsøgeren overskred dette minimumskrav, og gjorde det derfor heller ikke muligt at antage, at hun var en højt kvalificeret medarbejder i Irland eller enhver anden stat.

– *Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en procedurefejl*

86 For så vidt som der med den anfægtede afgørelse gives afslag på den ansøgning om dispensation fra statsborgerskabskravet, som sagsøgeren har indgivet med henblik på at blive optaget på listen over godkendte mødeberettigede, skal det for det første fastslås, at denne afgørelse er en individuel retsakt, der berører sagsøgerens interesser negativt. I overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i præmis 76 og 77 ovenfor, var den administrerende direktør følgelig forpligtet til at høre sagsøgeren, inden vedkommende vedtog den anfægtede afgørelse. EUIPO's argumenter om, at den administrerende direktør ikke havde en sådan forpligtelse med henvisning til, at den anfægtede afgørelse er en opfølgning på en ansøgning fra sagsøgeren selv, skal derfor forkastes (jf. i denne retning dom af 23.9.2020, UE mod Kommissionen, T-338/19, EU:T:2020:430, præmis 50).

87 For det andet skal det konstateres, at EUIPO som opfølgning på sagsøgerens dispensationsansøgning fremsendte skrivelsen af 30. januar 2020 til sagsøgeren, som sagsøgeren besvarede ved skrivelser af 9. og 13. marts 2020. Dette betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at sagsøgeren fik mulighed for at fremsætte sit synspunkt »på en hensigtsmæssig og effektiv måde«, således som det kræves i henhold til den retspraksis, der er nævnt i præmis 76 ovenfor.

88 Som det fremgår af de for Retten fremlagte dokumenter, gav EUIPO's skrivelse af 30. januar 2020 nemlig for det første ikke sagsøgeren nogen oplysninger om selve denne skrivelses art eller om forløbet af proceduren for undersøgelse af hendes dispensationsansøgning og opfordrede hende heller ikke til at fremsætte sine eventuelle bemærkninger til EUIPO's indsigelser. Det er i øvrigt ubestridt, at sagsøgeren besvarede denne skrivelse på eget initiativ ved sine skrivelser af 9. og 13. marts 2020.

89 For det andet blev det i skrivelsen af 30. januar 2020, således som det fremgår af præmis 82 ovenfor og af de for Retten fremlagte dokumenter, konkluderet, at sagsøgerens dispensationsansøgning skulle »afvises« på grund af manglende beviser til støtte herfor. Det fremgik navnlig af denne skrivelse, at sagsøgeren skulle have opnået erhvervserfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten, i det foreliggende tilfælde Irland, og at der, bortset fra det certifikat, der var udstedt af det irske kontor for intellektuel ejendomsret, ikke var blevet fremlagt andre beviser med henblik på at påvise, at hun var en højt kvalificeret medarbejder »i Irland«, eftersom de øvrige fremlagte beviser vedrørte Tyskland og Nederlandene. Desuden var navnene på disse tre lande skrevet med fed skrift i den nævnte skrivelse, hvilket for EUIPO bidrog til at fremhæve den centrale karakter af det land, der var omfattet af sagsøgerens påvisning.

90 Sagsøgeren besvarede således i sine skrivelser af 9. og 13. marts 2020 EUIPO's indsigelse, idet hun bestred relevansen af kravet om, at der skulle være behov for erfaring i bemyndigelsesmedlemsstaten, og fremlagde beviser vedrørende sin beskæftigelse i Irland.

91 Den anfægtede afgørelse omhandler imidlertid ikke længere en »afvisning« af ansøgningen, idet den i realiteten afslår at give sagsøgeren den ønskede dispensation, for så vidt som den i punkt 21 ikke alene baserer sig på manglende beviser vedrørende Irland, men også i punkt 20 og 22 på manglende beviser, der gør det muligt at anse sagsøgeren for at være »højt« kvalificeret, henset til, at den administrerende direktør har anerkendt, at sagsøgeren er en kvalificeret medarbejder. Som det fremgår af den anfægtede afgørelses punkt 20-22, er indsigelsen vedrørende stedet for erhvervserfaringen nemlig kun baseret på en del af den administrerende direktørs begrundelse i den anfægtede afgørelse, der ligeledes, og hovedsageligt, er baseret på det generelt for lave niveau af de fremlagte beviser, der ifølge den administrerende direktør ikke gjorde det muligt at betragte sagsøgeren som »højt« kvalificeret, uanset om hun er kvalificeret.

92 Det skal således fastslås, at henset til forskellen mellem de indsigelser, der blev fremsat i skrivelsen af 30. januar 2020, og de indsigelser, som den administrerende direktør lagde til grund i den anfægtede afgørelse, fik sagsøgeren under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af denne afgørelse, ikke af den administrerende direktør mulighed for på en hensigtsmæssig og effektiv måde at tage stilling til det generelt for lave niveau af de fremlagte beviser og i givet fald at forklare, hvorfor disse beviser godtgjorde, at sagsøgeren ikke alene var kvalificeret, men også højt kvalificeret. Tværtimod har skrivelsen af 30. januar 2020, i stedet for at give sagsøgeren mulighed for i denne henseende at tilkendegive sine synspunkter på en hensigtsmæssig og effektiv måde, ledt hende til at fokusere på et enkelt aspekt, nemlig landet, hvor hun har opnået erhvervserfaring, hvilket havde en begrænset betydning i den anfægtede afgørelse.

93 Det følger af det ovenstående, at den administrerende direktør ikke på behørig vis har hørt sagsøgeren under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, og følgelig har tilsidesat sagsøgerens ret til at blive hørt.

– *Konsekvenserne af den proceduremæssige uregelmæssighed*

94 Hvad angår spørgsmålet om, hvilke konsekvenser der skal drages af konstateringen i præmis 93 ovenfor, skal det i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i præmis 78 og 79 ovenfor, afgøres, om sagsøgeren, henset til de særlige faktiske og retlige omstændigheder i den foreliggende sag, i tilstrækkelig grad har godtgjort, at det ikke kan udelukkes, at den anfægtede afgørelse kunne have fået et andet indhold, hvis den nævnte processuelle uregelmæssighed ikke havde foreligget.

95 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at sagsøgeren i de skriftlige indlæg for Retten flere gange har henvist til beviser, som hun kunne have fremlagt for den administrerende direktør, såfremt hun var blevet hørt under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse. Derudover bemærkes, at eftersom sagsøgeren ikke havde mulighed for at fremlægge sådanne beviser for den administrerende direktør, har hun fremlagt sådanne beviser for Retten som bilag til stævningen, replikken og indlæggene efter hjemvisningen.

96 Det skal indledningsvis undersøges, om de beviser, som sagsøgeren har fremlagt for Retten, og som EUIPO har bestridt, kan antages til realitetsbehandling. Sidstnævnte har således gjort gældende, at de beviser, som sagsøgeren har fremlagt i bilag A.11, A.15, A.18-A.22 og A.24-A.28 til stævningen, i bilag C.1-C.5 til replikken og i bilag E.1-E.3 til indlæggene efter hjemvisningen, ikke kan antages til realitetsbehandling, idet de er blevet fremlagt for første gang for Retten. Sagsøgeren har heroverfor anført, at de nævnte beviser kan antages til realitetsbehandling, eftersom hun ikke har haft mulighed for at blive hørt, og det først er for Retten, at hun har haft mulighed for at fremlægge dem for første gang.

97 For så vidt som de nævnte bilag tilsigter at tilvejebringe en angivelse af de beviser, som sagsøgeren kunne have fremlagt for den administrerende direktør, hvis sagsøgeren var blevet hørt, skal EUIPO's indsigelse forkastes. Disse bilag har nemlig ikke til formål at få Retten til i stedet for den administrerende direktør at foretage en ny vurdering af sagsøgerens anmodning på grundlag af beviser, som den administrerende direktør ikke rådede over, men alene til formål at støtte sagsøgerens anbringende om tilsidesættelse af hendes ret til at blive hørt.

98 Ud fra dette synspunkt skal det bevismateriale, hvis antagelighed EUIPO har bestrid, og som er nævnt i præmis 96 ovenfor, således anses for at kunne antages til realitetsbehandling. Det samme gælder i øvrigt bilag A.17 og A.29 til stævningen, der ikke er omfattet af EUIPO's indsigelse.

99 Det skal således undersøges, om sagsøgerens argumenter, der er baseret på disse beviser, gør det muligt at godtgøre, at det, såfremt hun var blevet hørt, ikke fuldstændig kan udelukkes, at proceduren kunne have fået et andet udfald.

100 Det bemærkes for det første i denne henseende, at det synes, at flere af disse beviser er irrelevante inden for rammerne af en sådan undersøgelse, eftersom der forekommer at være tale om beviser vedrørende sagsøgerens beskæftigelse efter den anfægtede afgørelse (bilag C.1-C.3 og C.5 til replikken og bilag E.1-E.3 til indlæggende efter hjemvisning), beviser, der ikke umiddelbart berører sagsøgeren (bilag A.18, A.22 og A.24 til stævningen og bilag C.4 til replikken), eller beviser, der ikke vedrører varemærkeretten (bilag A.25 og A.29 til stævningen).

101 Det kan derimod ikke helt udelukkes, at de andre beviser, som sagsøgeren har henvist til i bilag A.11, A.15, A.17, A.19-A.21 og A.26-A.28 til stævningen, kunne have gjort det muligt for hende, såfremt hun var blevet hørt under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, at fremlægge flere beviser vedrørende de kvalifikationer, der er omhandlet i præmis 80 ovenfor, som ifølge hende var opnået i forbindelse med det arbejde, hun havde udført for sin tidligere arbejdsgiver, hendes studier og hendes forsknings-, publikations- og undervisningsaktiviteter.

102 Selv om visse af de nævnte beviser ganske vist består af skrivelser, der er udarbejdet efter vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, og et udateret curriculum vitae, synes de umiddelbart at vedrøre sagsøgerens beskæftigelse forud for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, og det kan følgelig ikke udelukkes, at sagsøgeren, hvis hun var blevet hørt under den procedure, der førte til vedtagelsen af denne afgørelse, også kunne have fremlagt lignende beviser for den administrerende direktør ved at have indhentet dem på et tidligere tidspunkt.

103 Det skal således konstateres, at de argumenter og beviser, der er fremført og fremlagt for Retten, er tilstrækkelige til at det kan fastslås, at det ikke kan udelukkes, at hvis sagsøgeren var blevet hørt under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, kunne udfaldet af denne procedure have været anderledes, navnlig hvad angår vurderingen af hendes faglige kvalifikationer, idet det skal bemærkes, at det ikke tilkommer Retten, men alene den administrerende direktør at foretage en sådan vurdering.

104 Det fjerde anbringende skal følgelig tages til følge, og ligeledes på dette grundlag skal den anfægtede afgørelse annulleres, uden at det er fornødent at undersøge det tredje og det femte anbringende.

Sagsomkostninger

105 I henhold til artikel 219 i Rettens procesreglement træffer Retten i domme, der afsiges efter ophævelse og hjemvisning, afgørelse om sagsomkostningerne, dels for så vidt angår sagens behandling ved Retten, dels for så vidt angår appelsagens behandling ved Domstolen.

106 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

107 Da EUIPO i det væsentlige har tabt sagen, bør det pålægges EUIPO at bære sine egne omkostninger og betale de af sagsøgeren afholdte omkostninger i forbindelse med sagerne for Retten og appelsagen ved Domstolen i overensstemmelse med sagsøgerens påstande herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Anden Udvidede Afdeling):

1) **Afgørelse ER 93419-2020 vedtaget af den administrerende direktør for Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO) den 30. september 2020 vedrørende den dispensationsanmodning, som Nigar Kirimova havde indgivet i henhold til artikel 120, stk. 4, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 af 14. juni 2017 om EU-varemærker, annulleres.**

2) **I øvrigt frifindes EUIPO.**

3) **EUIPO bærer omkostningerne i forbindelse med sagen for Retten og for Domstolen.**

Marcoulli Tomljenović Norkus

Valasidis Spangsberg Grønfeldt

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. september 2024.

Underskrifter